

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Seminární práce z předmětu ZPEX – Profesní etika

Lekce – VO-9-3-06: na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny

Vypracovali: Barbora Čuřínová, Aneta Jurášová, Jakub Vančura, Sára Vrábliková

České Budějovice, 9. 12. 2020

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Příprava	3
2.1	Učitel	3
2.2	Žáci	4
3	Evokace.....	4
3.1	Aktivita 1 – Co tvoří cenu?.....	4
3.2	Aktivita 2 – Co jsou vzácné statky?	4
4	Uvědomění.....	5
4.1	Aktivita 3 – Kde je výhodnější nakoupit?	5
4.2	Aktivita 4 – Třídní trh.....	5
5	Reflexe	6
5.1	Aktivita 5 – Chápání kontextu.....	6
6	Přílohy.....	7
6.1	Rozdělení žáků do skupin – pro aktivitu č. 1	7
6.2	Rozdělení žáků do skupin – pro aktivitu č. 4	7
7	Použitá a doporučená literatura.....	8
8	Závěrečné sebehodnocení	9

1 Úvod

Naším cílem je žáky 2. stupně ZŠ seznámit s fungováním trhu, konkrétně pak vysvětlit chování prodávajících, kupujících, kromě toho také vzájemný vliv nabídky a poptávky a z toho plynoucí vliv na tržní cenu. Pro dosažení tohoto cíle jsme zvolili doporučený systém „EUR“, který se nám zdá jako ideální výuková metoda, která svojí efektivitou výrazně převyšuje klasickou výuku vedenou frontálním způsobem.

2 Příprava

2.1 Učitel

Plánované aktivity budou vyžadovat domácí metodickou přípravu a hlavně osobní nadšení učitele. ☺

Aktivita 1: Učitel si musí připravit „klobouk“ (možno nahradit jiným předmětem ☺), ze kterého se bude losovat a lístečky. Lístečky budou formou jednoduchých matematických operací (běžné příklady typu $10 + 4$). Každých pět lístečků vždy bude obsahovat příklad se stejným výsledkem. Žáci se shodnými výsledky budou tvořit jedno družstvo. Dále musí učitel připravit seznam zboží, které žáci u této aktivity obdrží. Tento seznam je uveden přímo u aktivity č. 1.

Aktivita 4: Učitel využije rovněž způsob dělení žáků jako u aktivity č. 1, avšak pro tuto aktivitu bude mít přichystané pouze příklady se dvěma výsledky (pro prodávající a kupující). Dále donese věci, které lze použít jako zboží v našem cvičném obchodě. Nebude se jednat o nic drahého, pouze základní zboží (jablka, psací potřeby, sešity, apod.).

Lístečky pro rozdělení žáků do skupin jsou zahrnuty níže v sekci Přílohy.

2.2 Žáci

Aktivita 4: S učitelem výtvarné výchovy bychom se zkusili domluvit, zda by bylo možné s žáky v rámci mezipředmětové vazby vyrobit cvičné peníze pro užití v našem třídním obchodu. Pokud by tomuto požadavku nebylo možné vyhovět, vyrobili bychom je sami.

3 Evokace

3.1 Aktivita 1 – Co tvoří cenu?

Tuto aktivitu považujeme za ideální pro začátek. Žáci by si měli nejprve uvědomit, co všechno se může promítat do ceny zboží, které si v obchodech kupují. Domníváme se přitom, že jsou schopni na to přijít vlastními silami. Nejprve bychom žáky rozdělili do skupin v závislosti na tahání lístečků s čísly (popis již v přípravě). V každé skupině bude max. 5 členů. Jejich úkolem bude napsat seznam věcí, které se podle nich promítají do ceny zboží (tedy např. výroba, mzdy, doprava, marže, apod.). Žáci by obdrželi seznam několika druhů zboží z různých odvětví a různých cenových kategorií (jablko, sešit, košile, kuřecí maso, zubní pasta, kniha, mobilní telefon a automobil) a měli by zkusit odhadnout přibližný podíl těchto položek na celkové ceně. Kromě toho by odhadovali, jaký vliv může mít změna ceny těchto jednotlivých položek.

Na tento úkol by měli dostatečné množství času (dle našeho odhadu cca 10 minut, ale v případě potřeby lze tento čas i prodloužit). Následoval by rozbor výsledků jednotlivých skupin a diskuze o správnosti jejich odhadů, případně vyvrácení některých chybných domněnek.

3.2 Aktivita 2 – Co jsou vzácné statky?

Žáci by měli pochopit princip ekonomie ve formě směny vzácných statků (Ondřej Kareš, 2013). Ve skupinkách přijdou s vlastními návrhy/nápady, co to vzácné statky jsou. Cílem aktivity je pochopit, na jakém základě ekonomie funguje (proč nemůže fungovat směna na základě neomezených statků, proč se od směny zboží za zboží přešlo na peníze, apod.). Následně proběhne diskuze, kde jednotlivé skupiny budou prezentovat a obhajovat svá tvrzení.

4 Uvědomění

4.1 Aktivita 3 – Kde je výhodnější nakoupit?

Dále by žáci byli dotázáni, zda je podle nich vždy výhodné pro zboží zajet do supermarketu, či zda se v některých případech může vyplatit provést nákup třeba u lokálních zemědělců. Svá případná tvrzení by měli podložit argumenty. Následně by opět proběhla krátká diskuze o tom, jak se cena zboží může měnit v závislosti na fázi, ve které zboží zakoupíme. Jinou cenu bude mít zboží u místního zemědělce a jinou cenu bude mít, pokud od něj bude přepraveno do velkoobchodu a opět jinou cenu bude mít, pokud jej podnikatelé koupí ve velkoobchodu a následně jej budou prodávat ve svých lokálních prodejnách.

4.2 Aktivita 4 – Třídní trh

V rámci této fáze by žáci byli opět rozděleni, tentokrát do rolí prodávajících a kupujících (opět na základě stejné metody jako u aktivity č. 1). Ve třídě bychom si sestavili jakýsi malý model tržní ekonomiky. Přineseme různé (levné) věci, které lze použít jako zboží v našem cvičném obchodě. Děti by rovněž měly připravené cvičné peníze (zmíněno již v přípravě). Proávající by si k sobě vzali veškeré donesené zboží a kupující by si rozdělili cvičné peníze. Proávající by individuálně dle vlastního uvážení ohodnotili cenou zboží, za kterou by byli ochotni jej kupujícím prodat. Cílem kupujících je pořídit si co nejvíce zboží, cílem prodávajících obdržet co nejvíce peněz.

Cílem aktivity je názorně dětem předvést, jak funguje tržní ekonomika v praxi. K prodávajícímu, který za své zboží bude požadovat neúměrně velké částky, téměř nikdo nebude chodit, čímž bude donucen svůj obchod zavřít, nebo zboží zlevnit. Naopak u prodávajícího, který bude zboží prodávat levně, se pravděpodobně budou stát fronty, nicméně nevydělá si tolik, kolik by chtěl. To ho donutí zboží alespoň částečně zdražit.

Následuje diskuze o tom, jak na trhu dochází ke stanovení ceny. Děti v tuto chvíli již disponují znalostmi o věcech, které se podílí na ceně zboží, než se dostane do obchodu. Uvědomují si tak, že obchodník musí vydělit určité množství peněz, aby svou prodejnu uživil a bylo v jeho možnostech zboží pořizovat. Stejně tak je jim jasné, že ceny nemohou být libovolně vysoké, aby své zboží byli schopni prodat. Princip stanovení ceny na trhu je jim tak již zřejmý.

5 Reflexe

5.1 Aktivita 5 – Chápání kontextu

Zda žáci látce porozuměli, bychom ověřili prostřednictvím dotázaní na porovnání trhu před rokem 1989 a po něm. Ve zkratce bychom jim shrnuli, jak fungoval trh dříve (nebyli soukromníci, cena byla stanovena státem, atd.). Pokud žáci učivu porozuměli a jsou schopni jej chápat v širších souvislostech, pak by měli být schopni popsat hlavní rozdíly mezi tehdejší a současnou situací na trhu.

Následovala by opět diskuze, kde by bylo vysvětleno, že samovolně fungující trh nemáme ani dnes, jelikož určité zásahy státu jsou potřebné. Dnes k nim ale dochází pouze v nezbytné míře.

6 Přílohy

6.1 Rozdělení žáků do skupin – pro aktivitu č. 1

Žáci vypočítají svůj příklad a budou hledat žáky se stejným výsledkem, přičemž nebudou moci mezi sebou mluvit a budou se muset roztrždit pouze na základě porovnání svého výsledku a výsledku ostatních. Tím si v rámci mezipředmětové vazby procvičí i matematiku. V případě této aktivity bude nutné rozdělit žáky do skupin po 5 (počítáme s tím, že ve třídě bude 30 žáků). Příklady jsou tedy sestaveny tak, aby bylo 6 skupin (6 možných výsledků).

2×5	$7 + 3$	$10 \div 1$	$4 + 6$	$100 \div 10$
$4 + 8$	$7 + 5$	$3 + 9$	$2 + 10$	$1 + 11$
$14 + 6$	4×5	$20 + 0$	$11 + 9$	$36 - 16$
3×5	$4 + 11$	$30 \div 2$	$18 - 3$	$16 - 1$
$8 - 3$	$30 - 25$	$30 \div 6$	$5 \div 1$	$16 - 11$
$9 + 9$	$25 - 7$	9×2	$20 - 2$	$6 + 12$

6.2 Rozdělení žáků do skupin – pro aktivitu č. 4

Princip dělení u této aktivity je stejný, rozdíl však spočívá v tom, že pro tuto aktivitu potřebujeme pouze 2 skupiny. Opět předpokládáme počet 30 dětí ve třídě, lístečků se stejným výsledkem je tedy vždy 15.

$100 \div 2$	$150 - 100$	$25 + 25$	$150 \div 3$	$80 - 30$
$200 \div 4$	$30 + 20$	$60 - 10$	10×5	$40 + 10$

$10 + 40$	25×2	5×10	$90 - 40$	$70 - 20$
100×2	$200 + 0$	$50 + 150$	$20 + 180$	$400 \div 2$
$40 + 160$	20×10	50×4	$125 + 75$	$205 - 5$
$105 + 95$	$100 + 100$	$90 + 110$	10×20	$200 \div 1$

7 Použitá a doporučená literatura

Použitá literatura:

[1] KAREŠ, Ondřej, KOZÁK, Kryštof a VOTÁPKOVÁ, Jana (2013). *Oeconomica - metodická příručka*. ISBN neuvedeno. Loris Games, 2013.

Dále je možné čerpat informace např.:

[2] Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D. (2013 - připravováno). *Ekonomie*, 19. vydání NS Svoboda (ČJ), 2013.

[3] Holman, R. (2011) *Ekonomie*, 5. vydání, C. H. Beck (ČJ), 2011.

[4] Mankiw N. G. (1999) *Zásady ekonomie*, Grada Publishing, 1999.

[5] *Visualizing Economics* [online]. [cit. 2020-12-09]. Dostupné z: <http://visualizingeconomics.com/>

[6] *Mc Graw Hill: Higher Education Support* [online]. [cit. 2020-12-09]. Dostupné z: <http://www.mhhe.com/economics/samuelson17/>

[7] *The Economist* [online]. [cit. 2020-12-09]. Dostupné z: <http://www.economist.com/>

8 Závěrečné sebehodnocení

	Výborně	Velmi dobře	Dobře
Očekávaný dílčí výstup			
Evokace			
Uvědomění			
Reflexe			
Organizační forma práce			
Soupis pomůcek, pracovní list,...			
Volba aktivity ve vztahu k vytčenému cíli			
Uvedení zdroje			
Pravopis a typografie			
Sebehodnocení			